

Előfizetési árak:

Egész évre 10 frt -- kr.
Félévre . 5 " -- "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy óra 1 " -- "
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik mindennap,
vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség

és

Kiadóhivatal:

Fő irod. Simonffy-ház
a városházával szemben

Hirdetések a legmérsé-
keltebb árszámítás me-
lett vétetnek fel.

Minden igaz magyar figyelmébe!

Budapest, augusztus 21.

(T.) Értetni kezdjük a románok agitációját, noha nem merjük is egészen rá fogni az orosz befolyást, mert gyanusítani nem szoktunk, okunk van azonban résen lenni és kettőzött figyelemmel kísérni minden mozzanatot, mely román részen történik, de egyuttal, — amint azt szerény kis körünkben tehetjük, — figyelmeztetni a magyar nemzet minden tagját az óvatos türelemre. Bizzák e tekintetben az ellenőrzés szerepét a kormányra, melynek kezében minden apparátus s mely elfojtott lélekzettel lesi a hazánkban s hazánk körül észlelhető mozdulatokat, hogy megtegyen mindent a mi szükséges, de semmi elhamarkodást, semmit ami nem szükséges.

A pétervári politikai körökben ugyanis, amint azt már több lap említette és fejtegette, nagy feltűnést kelt a „Nedelja“ c. tekintélyes keleti folyóirat egy hosszabb cikke, melyről az állítatik, hogy az orosz politika legmagasabb köreiből lett sugalmazva. Ezen cikk rémes világot vet az orosz politikai törekvésekre s mert kivált Ausztria-Magyarország fennállását tartja Oroszországra nézve a legveszedelmesebbnek, a földarabolás politikája mellett agitál. Szerinte azon kell lenni, hogy Oroszország körül a nagyhatalmaságok megszűnjenek, apró államok keletkezzenek, melyek nem fészélyezhetik az orosz mindenhatóság terjedését s a l a s-

s u b e h á l ó z h a t á s b i z o n y o s s á g á t. Ezt ugyan a cikk nem mondja ki, de hogy tendenciája ez, kétségtelen.

Hogy a román mozgalmakat orosz kezek intézik, az a gyanu már régen él a magyar nemzet szívében. De nem is a nemzetiségek békés utoni törekvései ellen, nem is az ellen zudul föl a magyar nemzet önérzete és önfentartási ösztöne, mert kiki saját sorsa javításán törekszik, hiszeu az alkotási dogma s a magyar nemzet van annyira józan, hogy ezt belássa, hanem a törekvések mögötti mozgó erők keltették fel gyanuját, s a míg a magyar nemzet lovagiassága a jó barátoknak a lehetőség határáig mindent megadni kész, saját érdeke és hazája iránti kötelessége megtagad mindent, ami ellensége erősítésére s az ellenség kezébe való késadásra vezethető.

Különböző szempontok alá esnek a nemzetiségi törekvések, és különböző szempontokból bírálható meg a magyar nemzet viselkedése. Vannak ugyanis jó és rossz indulatu törekvések, amelyek szimptomái a magyar nemzet önfentartási érzékének hurjait érintik s nagyon természetes, — hogy ezen érintések természete adja meg az érintésre a visszhangot. És ha bár mi folytonosan a mérsekeltég politikáját hangoztattuk és hangoztatjuk, mert az egymás elleni elkéseredettséget éppenséggel nem arra valónak tartjuk, hogy a felek bármelyikének hasznára legyen, azért koránt sem alszunk avagy altatjuk magunkat, hanem

kiabálás nélkül állunk őrt, figyeljük és tanulmányozzuk a helyzetet.

Most okunk van, hogy szerény körünkben megkongassuk a harangot, s gyelmeztessük olvasóinkat a világiásra, melyet a „Nedelja“ az orosz törekvésekre vet.

Tehát minél kevesebb nagy hatalom és minél több kisebb állam Oroszország körül, ez lenne a legújabb orosz politikai fogás. Feldarabolni és Törökország sorsára juttatni Ausztria-Magyarországot, (Sic!) hogy aztán Magyarország területéből a kisebb államok kikerekítése könnyedén megtörténhessék.

Talán mondanunk sem kell, hogy e „Nedelja“ ezen sugalmazott cikke első sorban is „függetlenség“ i programú honfitársaink figyelmét érdemli meg, a mely cikk a többek közt ezeket mondja:

„Oroszországnak teljes súlyával törekednie kell, hogy kisebb független államok keletkezzenek, — amelyek nekünk nyugodt, de tisztességes (!) helyzetet biztosítsanak. Európai-Törökország után Ausztria-Magyarországnak kell következni. A még mindig nem teljesen kiépült német birodalom szétbomlása szintén nem lehetetlen.“

Ime, a Kossuth politikáját vice versa, hogy akarná saját hasznára

A „Debreceni Ellenőr“ tárcája.

Langy ős.

— Richopin. —

Langy ős. Pirosas ég,
Borulat mossa szét
Sárgál ó biborát.
Omló redőzetén
A nap, mint rozsdafény,
Vöröslőn villog át.

Violaszínű hab,
Lágy tajték-patyolat,
Csipkézett, bodros ár...
A halvány táj fölött
Libegő lila-köd,
Borongó láthatár.

Hamvas partoldalok.
Indás gyalogutak,
Nagy tarlók szerteszét,
Egy keréknyom — mocsár —
Nyugatnak gyér sugár,
Sötétes, rézszín' ég.

A róna hangtalan.
Vitorla nem suhan.
Zengő madár sehol.
A messze táj kihalt.
Lelkemnek enyhe dalt
Csupán a szív dalol.

Csend, béke, nyugalom.
Az esti fuvalom
A zsongó vizre leng
S ringatja dallamát...
Alvó ég. — Árny-világ. —
Nyugalom. Béke. Csend.

Endrődi Sándor.

Az orgona-virág.

— Holland novella. —

I van Maorik.

Egyszer réges-régen, egy gyönyörű reggelen, a nap oly melegen, oly pazarul sütött le a földre, a levegő oly tiszta, oly tünde volt. Egy régi udvarház kertjében kis madárka ült a galagony-bokrokon, azt dalolta: „Hova, hova?“ A szerelem, a szent pihenés dala volt ez, mert fészket akart magának építeni. S a madárka kis galyat tépett le csőrével a fáról és elrepült vele messze, messze... Tova a háztetőkön. Egy kis ház ó-modoru zsindeleysucán, kis zug-utcában pihent meg, hisz oly messze, messze repült. Ekkor elvesztette a kis galyat. „El! El!“ énekelte a kis madárka, és utána nézett a levegőben táncoló galyacska után. Az lehullt az ereszre, aztán sok, sok ablak mellett tovalibegve, előbb lassan, később mindgyorsabban forogva, táncolva a levegőben, végre odabullt egy zöld fűvel benőtt ócska, alacsony falra, mely két nyílt udvart választott el egymástól. A madárka csak nézte,

mint tanult meg tőle a gally is repülni és újra dalra gyult. — „Tova, tova, oda nem repülök utána ott olyan szűk, olyan sötét, olyan komor minden, onnan nem hozom elő.“ Menjenek utána a verebek, azok bátrabbak. És vissza-repült a kertbe, hisz ott van más elég. De a verebek orgonagallyakat nem használnak fészképítésre, elég jó nekik a széna, meg a szalma, ott maradt hát a kis gally. És a jó öreg napi, aminthogy mindent életre melegít fel ezen a világon, a mire csak rásüt, nem feledkezik meg egy gyermekéről sem, nem hagyta árván a kis gallyat, sem a rügyet, mely azon felpattant. Minden délután felkereste a magas kupolák között és néhány óráig reá sütött életet lehelő sugaraival. Néhány évig üzte ezt a jó öreg nap és a kis gallyból fáska lett, eleinte alig pár méter magas, de mégis virágzott, úgy, hogy öröme telhetett benne, hogy oly hiven ápolta árva gyermekét.

A két ház lakói, melyek között a kis fáska felnevelkedett, alig vették észre; a legtöbbször száradó fehérneművel, vagy más ruhával aggatta tele ablakját és nem is figyeltek a kis fa virágaira, csak egy öreg asszony, a ki mindennap azzal szemben ült ablakánál, gyönyörködött a bekorbau és az, ha szellő lengette zöld haját, barátságosan bölintgatott feléje, mintha valami jó ismerőse lenne, ki be-kandikált hozzá és minden évben visszatért, hogy sorsa iránt érdeklődjék; szerette a virágokat ez a komoly, jó öreg asszony és életében mégis oly kevés virágzást élt meg.

Reveers asszony özvegy volt, a kinek

fordítani Oroszország; mert eltekintve Magyarországot függetlenségétől, a Kossuth politikája tudvalevőleg az, és ez a miénk is, — hogy Oroszország körül minél több, kisebb, független állam, keletkezzen, hogy saját függetlenségét féltve, az orosz terjeszkedésnek útjában álljon valamennyi. Csakhogy persze Kossuth Lajos ezt, mint Magyarország érdekében állót proklamálta, míg ellenben az orosz ily apró független államokat szeretne látni Magyarországon helyén is, mert ezt meg az ő érdeke kívánja így.

Ha most már a román tulzók maguk tartását tekintjük, anélkül, hogy a gyanúsításra kedvet éreznénk, át kell kiáltanunk hozzájuk: Megálljatok! Kik vagytok? Hadd nézzünk csak a szemetek közé, hadd lássunk csak közelebbről benneteket. Jó barátok? akkor mehettek. Ellenségek? akkor álljatok meg!

Csak a társadalom ne tegyen semmit ebben az ügyben. Túrtesse magát és legyen elnéző. Hagyja azokat cselekedni, akik a szenvedélyek kitörése és az elkeseredés szítása nélkül cselekedhetnek. Ausztria-Magyarország nagyhatalmi erejében bizva, nem érezheti magát egyedül a magyar nemzet, amely egyedül érezhetné akkor, ha egyedül állna — ha bár függetlenül is. És mint nagyhatalmak, amik most vagyunk másik két nagyhatalmi szövetséges társunkkal, biztos helyről nézve a vihar-felhők egyes jeleit, mint aki biztosítva van a jég ellen, megmosolyogjuk a „Nedélja” cikkét. Mily érzelmeket kellene bezeg kiállnunk, ha ezen vihar-felhőket látva, minden biztosíték nélkül állnánk itt.

A Deák Ferenc és Kossuth Lajos nagy szellemei érintkezhetnek most egymással az öröklét szenvedély nélküli trónján s talán jobban kibékülnek, mint békültek az életben, ahol közbejárt az osztrák ház iránti gyűlölet, mely elfoszlott ott fenn az égi karban.

— Két beszámoló. Vasárnap 19.-én, mi alatt Ugron Gábor Szatmárott, meynyörgött a függetlenségi 48-as párt más két tagja is tartott beszámolót. Meskó László dr. Irányi Dániel rekona és utóda a békési választó körületben, az esős idő dacára is nagyszámú közönség előtt adott számot Békésen a lefolyt parlamenti időszak eseményeiről. Mindvégig liberális hangon tartott beszédében elismerőleg emlékezett meg a kormánynak a közelmúlt viharos napjaiban tanúsított magatartásáról. A másik beszámoló képviselő Sima Ferenc volt, ki Dorogsmán fejtette ki elveit és nézeteit a parlamentet foglalkoztató kérdések felett, különösen bőven foglalkozván a nemzeti-ségi kérdéssel, melynek radikális megoldását tartaná célravezetőnek.

— Schlauch bíbornok pohárköszöntője. Ő Felsége a király születésnapja alkalmából Schlauch Lőrinc nagyváradi püspök-bíbornok fényes diszebedett adott. Az ebédén a bíbornok érdekes felköszöntőt mondott Ő Felségére, melyben a többek között a következőket is mondotta: „Szent István ezt az országot megalapította, nyolc századon át a magyar nemzetnek állami életén két eszme vonult keresztül. Az egyik eszme: a magyar nemzet individualitásának biztosítása; a másik: a királyi méltóságának sérthetetlen volta. A magyar nemzet ezen individualitását századokon át féltékenyen megőrizni törekedett; de éppen oly gondosan ápolta a király iránti hűséget. Ösztönyszerűen — többet mondok — öntudatosan ápolta őseink bölcsesége mind a kettőt. Ha valaha, úgy ma van szükségünk őseink bölcsességére, mert ha tekintjük a bennünket körülölelő népelemeket, ha figyelembe vesszük a nagy nemzeti tömörülésekre törekvő irányt, lehetetlen szívből nem óhajtanunk, hogy nemzetünk mindig tudatával birjon ama veszélynek, melybe azt akár a vállalási, akár a politikai kosmopolitismus döntheti. Másrészt azonban lehetetlen fel nem lelkesedni a másik, nem kevésbé magas szeszme: a királyi méltóság iránt, mely nemzeti individualitásunkkal századok óta összeforrvan, annak csúcspontját, önálló állami életünknek zárvéköt képezi.”

— Belföldi hírek. (Szent István napját) nagy fényvel ünnepelték meg Budapesten. Innen-onnan 80,000-re tehetjük a Budapestre érkezett idegenek számát. — (Anzpidijja sok mozgalm.) A napidijjasok országos kongresszusa vasárnap fejezte be tanácskozásait. A vasárnapi gyűlésen a napidijjasok alakítandó országos nyugdíjintézetéről került szóba, melynek tervét az előzők olvasták fel. A napidijjas törzsfizetésének nyolc százalékát adja a nyugdíjalaphoz. — (Feloszlott munkásság ülés.) Több ezer munkás gyűlt össze vasárnap, Budapesten, hogy titakozzék Gion János szocialista munkásvezér kiutasítása ellen. A szocialista izgaókól fakadt, tiltakozó munkásgyűlésen oly hangok hallatszottak, hogy a jelelvő rendőrkapitány kénytelen volt a gyűlést feloszlatni.

— Külföldi hírek. (Osztrák minisztertanács). Az osztrák kormány néhány nap óta több tanácskozást tartott a prágai kivételes állapot megszüntetése dolgában. A minisztertanács elhatározta, hogy a jelenlegi viszonyokra való tekintettel egyelőre nem szünteteti meg ugyan Prágában a kivételes állapotot, de az esküdtészek ismét megkezdik működésüket az ideiglenes kivételes törvény-szék helyett. (Próba mozgósítás Oroszországban.) Az idei orosz hadgyakorlatok Szmolenszknébe hó 23-án veszik kezdetüket. Az operáló hadtestek 150 000 katonából fognak állni. (A porta jegyzéke Olaszországban.) A porta Kassala bevételének alkalmából most egy jegyzéket fog intézni az olasz kormányhoz, melyben ép úgy, mint Massauah megszerzése alkalmával, fentartja jogait a Szudaura. (Bolgár küldöttség Pétervárott.) A Novoje Vremja jelel, hogy a bolgár szobranje küldöttsége három tagból fog állni, ezek: Klement metropolita, Geschof és Paposoghi, a kik már legközelebb el is utaznak Pétervárra. (A cár pohárköszöntője.) Pétervárott a Presbrascsky ezred és más csapatosztályok egyházi ünnepe alkalmából reggeli volt, a melyen a cár felköszöntőt mondott Ferenc József királyra. (Sztambulov levele a fejedelemez.) Sztambulov Ferdinánd fejedelemhez levelet intézett, a melyben elpanaszolja, hogy házáat este tíz órától fogva reggelig esendőrok őrzik és senkit sem bocsátanak se be, se ki. A rendőrség állítólag Sztambulov személyének megvédése céljából vették körül a házáat.

ferje hosszabb időn át irnokoskodott a városnál, aztán sorvadásba esett és meghalt. Egyedül maradt kis fiacskájával, kicsi, beteges, vézna gyermekével.

Rettenetes kinok közt szülte azt világra és hónapokig élet és halál közt lebegett. De az asszony a kis fiút, akivel már az öröklét küszöbénél volt, fenevelte, mint valami érzékeny virágot. S a szöke fűrtű fiú már oly korán csucsoritotta felé mosolyogva ajkait és az anya úgy örült az egészséget bizonyító vidorságon! Amily mérvben az apa sorvadott, úgy növekedett a kis gyermek és a mikor az apja meghalt, öt éves volt. Fehérvarrással nevezte, tartotta fenn kis fiát, úgy óvta, mint valami drága kincset és ha a szomszédok figyelmeztették, hogy ne kényeztesse úgy el, sóhajtozva mondta: „Istenem, hisz olyan vézna, mint az, apja.”

Midőn ifju lett belőle, nagy beteg lett, meg is halt volna talán, ha anyja, mint egy angyal, szeretetteljesen nem ápolja emberfeletti fáradozással és gondnal. Nem csoda, ha ily körülmények között e két emberszív oly elválaszthatatlanul összeforr. Vilmos anyja szeretetét nagy ragaszkodással és szerető ápolással viszonozta Mesterembernek bár egészséges lett, még sem volt elég erős és miután volt képessége a rajzhoz, litográfus lett; asszákint keresett aztán annyit, hogy nyját is eltarthatta, a mikor már az keresésképen lett. A hosszú munka megromította se, az asszony szemét s akkor is rája súlyosodott. Vilmosnak nem volt még titkos gondolata sem, melyet anyjával ne

közölt volna, anyja volt érzelmvilágának gőcepontja és anyja kedves figyelemmel halmozta el, úgy vigyázott minden óhajára, legkisebb vagyát megelőzte a teljesítésével.

Gyakran, midőn Vilmos munkája mellett gömnyedt, anyja kötéllel kezében mellette üldögélve, elkalandozott gondolataival. Tekintete meg-megpihent azon a kis arcképen, mely Vilmos egy kis rajzser-dobozat díszítette. — Úd- fiatal leány képe volt — a szomszédék Lillája. A leány adta azt Vilmosnak ajándékba, midőn lerajzoltatta magát Vilmossal. Mint gyermekek, igen bizalmasak voltak, gyakran játszottak együtt. Csinyeket tervelték bobó gyermekésszel, ingerkedtek s bizonyára csókolódtak is egymással, a míg végre Lilla tizennégy éves lett és el kellett hagynia a szülői házat. A szomszédoknál anyyi volt a gyermek, alig volt meg számukra a betevő falat. Nem csoda, ha a kosárkötő úgy v-lekedett, hogy a legidősebbnek el kell menni kerényerét megkeresnie. Vilmos könnyei csak úgy omlottak, midőn búcsúzniok kellett, de azok csak suhanckönnyek voltak, gyorsan felszáradtak, nyomot se hagyva szívében.

Midőn Reveers asszony a képet nézegette, csodálta os, idegenszerű érzelm borzongatta meg. Maga sem tudta miért, de úgy érezte, miótha valami határozatlan ellenszenvet érezne a leánya iránt, a ki irányában, a jó öreg néniével szemben mindig oly kedves, oly szeretetreméltó volt. Eleinte ő is szerette a kis lányt, csak később, midőn Vilmos vonzalmát látta hidegült el iránta.

Gyskran úgy látta, mintha fia az ily esendes együttlétek alkalmával legtitkosabb gondolatait kitalálta volna, a mint unokájától hirtelen feltekintett és feléje oly szeretően bólogatott. A mikor szerető tekintetük találkozott, jól eső melegség öntötte el az öreg asszony tagjait és oly boldognak, elégedetnek érezte magát! Szót se váltottak és mégis úgy elérték egymást!

Majdnem észrevétlen éltek így tovább, midőn egyhangú életüket egy kis esemény megszakította. Lilla hazajött. Az a falusi család, a hol négy évig szolgált, külföldre utazott, ő tehát visszatért a szülői házhoz. Vilmos nem tudott megérkezéséről, míg egy este hirtelen előtte termett. Alig mert szeméinek hionni. Milyen szép lett! Mily bájosan árnyékolta viruló orcáit dus, sötét szöke haja. Hogy kacagtak kék szemei, mint ragyogtak cseresznye ajkai alatt gyöngy fogacskaí.

— Jó napot Vilmos! mondá barátságosan. Egy percig elfogódva állott vele szemben, szeméi önkénytelenül a fiatal lány tekintetét keresték, a mely oly fűden, oly romlatlan kedélyre valló tisztasággal ragyogott feléje.

— Mióta vagy Lilla már távol? — Négy éve. — Oly régen? Természetes. — Most hát tizennyolc éves vagy? És te huszonegy. — Biz akkor már nem vagy gyerek — vélte Vilmos naivul. — Te sem — válaszolt Lilla nevetve, szemé közé nézve.

— Milyen szép lettél Lilla?

— Csakugyan?

— Nos már nem játszunk több buvócskát?

A keresk. iskolák reformjához.

(Válasz Kardos Albertnek).

A ki Kardos Albert barátomat mindennapi életében ismeri, tudja, hogy alapjában véve jó mosolygó képű, csipkedni szerető, de csipkedést tűrő kedélyes ember. A ki Kardost irodalmi működéséből ismeri, tudja, hogy széles körű ismerettel bír, alapos készültégű kiváló író. De időnként felülkerekedik benne a hirlapíró és ilyenkor a modern gőz- és villanykorszakhoz illő gyorsasággal írja meg cikkeit. Ilyenkor elragadja őt heve és nem nézve sem jobbra, sem balra: üt, vág és itél kiméletlenül elevenek és holtak fölött. Így történik, hogy Kardos barátom 1—2 órát tölt a kereskedelmi szaktanárok kongresszusán és már reformálja a keresk. iskolákat és már készen van ítéletével; üt egyet a keresk. iskolákon, melyek a középiskolák mellé furakodnak, üt egyet azok tanárain, a kik nem akarnak arról lemondani, hogy ne saját képükre teremtsék az iskolájukat és az ő nemes fáján (a gymnasiumokon és reáliskolákon) annyit kárt tettek.

Nem szándékozom Kardossal az egyes iskolák nemes-levele fölött vitatkozni, de hát még ő sem tanulhatta meg 1—2 óra alatt, hogy a kereskedelmi iskolák hazánkban legalább olyan régi keletűek, mint a reáliskolák és hogy a reáliskolák első Phun-féle Eutwurfja tulajdonképpen a mai kereskedelmi iskolák alapját képezi. Ezen Eutwurf szerint az akkori reáliskola célja: általános műveltséget nyújtani a classicus nyelvek tanulása nélkül és egyúttal középiskolai előképzést a d n i a földművelő, iparos és kereskedelmi pályákra, ezenfelül előkészíteni a technikai intézetekre.

Mind a mellett a kereskedelmi iskolák az ötvenes években önállóan is fejlődtek és így 1872-ben megadatott önálló szervezetük és pedig középiskolai rendtartással, megadatott a budapesti kereskedelmi akadémián kívül a debreceni, székesfehérvári, később a kolozsvárnak az önkéntességi jog, holott a reáliskolák, melyek 3 osztályúak, 6 osztályúak, sőt a népközponttal kapcsolatban 2 osztályúak is voltak, csak 1875-ben szerveztettek jelen alakjukban. Ime tehát a reáliskola nemes levele.

Hogy a kereskedelmi iskolának meg vannak a maga bajai, hogy orvosolni valónk van, azt mi legjobban tudjuk és én magam tájékoztattam a lapok olvasóközönségét a bajok milyenségéről. De éppen ezen bajok orvoslására, a

— Nem már, biz ehhez vének vagyunk. A lány nevetett e pajzanságon.
 — Hát hébe-kórbá gondoltál-e Lilla reám is?
 — Hát te én reám? Ujra elhallgattak és önkénytelen egymás kezére akadtak és szemeik találkoztak.
 — Lilla? — Vilmos? — Megcsókolhatlak felkém most is, mint azelőtt? — Nem! —
 Miért? — Mert már nem vagyunk gyerekek! És ezzel ellillant Vilmos elmerengve tekintett utána és ő is haza ment.
 — Kivel beszéltél ott lenn? kérdé anyja.
 — Kosárfonóék Lillájával. Haza jött.
 — Ugy! többet se mondott ez este az öreg asszony. De ez ócska házban ez este nyugtalanul dobogtak a szívek, két fiatal és egy öreg.
 — Egy évvel később volt. Este van. Az orgonabokor újra virágzik, majdnem már el is virágzott, mindamellét van még egy pár teljes bokréta a vékony galyakon. Ujra az ócska fal mellett állnak Vilmos és Lilla, de egy szót se szólnak, Vilmos Lillát átkarolja, a szőke fej mellén piheg. Lilla zokog. És ő mindjobban szorítja szívéhez és végre felsóhajt.
 — No ugye látod, Lilla, hogy nem lehet belőle semmi? Nem! Nem! zokog a lány.
 — Nem tudja! Életem. Nem is sejti...
 Oh Lilla ne sirj hát így... Megszakad a szívem! Légy hát szájalommal irántam. Nem is tudod, hogy szenvedek! Ládd, anyám utóbbi időben oly roskatag lett, úgy rám van szorulva. Érzem, hogy néikülem nem élhet, ez a halála lenne.

(Vége köv.)

vadhajtások lenyesegetésére törekcsenek azon tantériak, a kik a hazai szakoktatás élén állanak.

A lefolyt congresszus nyugodt lefolyása bizonyítja, hogy ezen Kardos szerint végzett jogászokból és kereskedő segédekből álló tanári kar áll legalább is azon a niveauon, mint a nemes származású reáliskolai tanárok gyűlése.

Ámde Kardos barátom az avatatlan kertész módjára neki megy a nagy öllóval és mindent nyomnak deklarál, mely az ő féltve-féltett kultúr-növényét eluyomja, nem vevén észre, hogy tubuzgóságában csak avatatlanságát és járatlanságát árálja el. De hát neki fáj, hogy a keresk. iskolák okozói a reáliskolák felső osztályai néptelenségének.

És itt ismét beszél reklámról, a concurrencia megbizhatatlan eszközeiről, a melyekkel a kereskedelmi iskolák ezen nagy népségüket elérik.

Nem gondolkozott a fölött Kardos barátom, hogy ha egyfelül azt látjuk, hogy az egyik iskola, — mely mindenek fölött méreg drága — 4000 tanuló tud összetoborozni, míg egy másik iskolatáj kezdettől fogva (a mióta 8 osztályúvá lett) néptelen, hogy talán amazokat mégis csak a közszükséglet érzete népesíti, itt pedig talán van valami szervezeti hiba? vagy nem hallott arról Kardos a hirlapíró, a paedagogiai író, hogy az egységes középiskola eszméje miért merült föl?

Külömben a miniszteri jelentésből Kardos ur is tudja, hogy a középiskolai növendékek száma a sok kereskedelmi mellett nemcsak hogy nem fogyott, hanem ellenkezőleg emelkedett. Tudhatja, hogy vannak néptelen reáliskolák ott, ahol messze környéken hirtelen kereskedelmiek és üresek voltak egyes főreáliskolák — mindig csak a felsőbb osztályokat értem — mielőtt ott kereskedelmi lett volna, viszont vannak ma is népes főreáliskolák virágzó kereskedelmi iskola mellett. Mese tehát, hogy a keresk. iskolák elvonnák a tanulókat a reáliskolától. Ha pedig a specialis debreceni viszonyokat veszi, engedje meg Kardos barátom, hogy mi tovább is csak élhessünk — esetleg beleegyezése nélkül is és keresse a reáliskola néptelenségének okait ott, ahol az található.

A vagdalkozás közben azonban Kardos egy furcsa titkot árult el. „A reáliskolákban a tanítás mintha veszítene magasabb színvonalából az alsóbb osztályokban, jól tudván a tanárok, hogy tanítványaik úgy is csak a kereskedelmi iskolába fognak átlépni. Ha rosszakarat vezetne, mondhatnám, ime a rejtély megoldása, ezért kapjuk a sok gyenge előkészültégű tanulókat?...” De nem. Kardos barátom, mint a hogy vele gyakran megesik, megint elszóla magát. Én jobban ismerem a középiskolai tanári-kart, jobban tisztetem, semhogy egy percig feltételezhetném annak bármely tagjáról, hogy nem a tanítás elvei, nem a magasatos hivatás vezérli őket, hanem kicsinyes szempont, hogy egyik vagy másik tanuló más pályára lép át.

De hát Kardos nemcsak tanügyileg kárteknony zavarokat lát a kereskedelmi iskolákban, hanem még a társadalmi veszély rémét is földéli. A keresk. iskolák termelik a félművelt osztályt, mely szerint összeállított helyet! (N. b. s a j t ó h i b a v o l t ö n á l l ó b b h e l y e t ! R v . v .) szellemi munkára egészen képtelen. Hát igaz, hogy még egyetlen kereskedő sem irt irodalom történeti vázlatokat, de nehéz volna elbirálni, vajjon ama számtalan kereskedelmi iskolából kikerült és közéletünkben kiváló helyet elfoglaló férfiak szellemi munkája fölér-e egy-egy vezércikk vagy más tanügyi cikk értékével. Tény, hisz-n előadásomban magam emeltem ki, hogy iskoláinkat gyakorlatiabbakká kell tennünk, tény, hogy ifjainkat a kereskedelemre és nem a hivatalok számára kell nevelnünk, de határozottan tiltakozom, mintha a hivatalnoki pályanagytág köre bármely társadalmi veszélyt képezne. Csak a magyar kereskedelem érdekében sajnálatos, hogy ifjaink inkább a hivatalt és nem az üzletet választják, de tanulóink mindegyike talál magának kisebb nagyobb működési kört, de a társadalomnak nem válnak terhére. Az a veszedelmes proletariatus, mely a középiskolát gyenge előkészítettséggel hagyván el, egyetemen nem tud megállni, ott élőködik, míg egészen elszülk.

De hiába, Kardos mint csak dilettans vett részt congressusunkon, egyik másik dolog megragadta figyelmét, de összezavarta a képeket és így tiszta ítéletet alkotni nem tudott és így még kevésbé csodálhatjuk, ha egyáltalában nem ismeri azon fontos missiót, melyet azok betölteni hivatvák. A nemzeti kultúra virágos kertjében — hogy Eötvös ezen hasonlatával éljek — a kereskedelmi iskolák is joggal követelik meg helyöket. Egész kulturánk szoros összefüggésben áll gazdasági és kereskedelmi életünkkel. Reánk még nehéz munka vár, nekünk egy szakképzett művelt kereskedelmi kart kell nevelnünk, mely Magyarország kereskedelmének a világ versenyben kellő helyet tudjon kivívni.

A reformra sürgős szükségünk van és pedig a fenti cél érdekében. De bajaink reperiáltatni fognak, mert hisz a helyes orvoslás legbiztosabb alapja — a baj felismerése. Mi felismertük és van bennünk elég életerő és életképesség, hogy azon segítsünk.

Kardos barátomnak pedig végül azt ajánlom, fekezze kissé azt a hirlapíró, és vegye elő a komoly higgadt tudóst. Mint ilyennek be kell látnia, mily rossz szolgálatot teszünk a közoktatás ügyének, ha egyik iskola a másikat igyekszik sárba rántani.

A közoktatás összes ágazatai egy eszme szolgálatában állanak, mindnyájunk előtt egy nemes cél lebeg és ez egy hazafias magyar nemzedék nevelése. Ezen közös munkából a tanügy minden fokozata kiveszi a maga részét. Mi megálljuk helyünket.

Debrecen, 1894. aug. 22.

Dr. Szántó Sámuel.

A „Gönczy“-egylet gyűlései.

Debrecen, aug. 22.

Három gyűlés folyt le ma délelőtt a megyeház nagy tanácstermében. A „Gönczyegylet“ tartotta gyűléseit. A gyűlések sora 9 órakor kezdődött meg. Első az egyesület h. szobozslai és h. böszörményi járáskörének gyűlése. 1/2 11-kor volt az egylet nagygyűlése és 11-kor az öt veterán tanító, névszerint Szabó József, Domokos Lajos, Tóth Lajos debreceni, továbbá Bagi László kabai és Bodnár János nádudvari nyugalmazott érdemes tanítók tiszteletére rendeztek jubileumot. Tudósításaink itt következnek:

Választmányi gyűlés.

A 9 órakor kezdődő választmányi gyűlésen Kovács Lajos, tanítóképzési tanár elnököl, miután a gyűlést megnyitja, Vásárhelyi József jegyző a pénztár és pénztári ügykezelés megvizsgálására vonatkozó jelentést olvassa. — E szerint az egyletnek 1893. évi december 31-ig összes bevételei 340 frt. 17 krajcár, összes kiadása 138 frt. 16 krajcár. Készpénz maradvány 202 frt. 01 kr. A 10 órakor kezdődő nagy gyűlés tárgysorozatának megállapítása következett ezután. Erre vonatkozólag elnök tesz előterjesztést, amit elfogadnak változatlanul. A rövid választmányi gyűlés ezután véget ért. Következett utána az egyesület nagygyűlése.

A „Gönczy“-egylet gyűlése.

A „Gönczy“ egylet ezen tulajdonképeni nagygyűlését 10 órakor nyitotta meg Kovács Lajos elnök. Az előbbeni választmányi gyűlés megállapította ennek tárgysorozatát. E szerint a tárgysorozat következő: Elnöki megnyitó. Jegyzői tisztség betöltése. Titkári jelentés. Javaslatok tárgyalása a népoktatási törvény revíziója tárgyában előterjesztés. Heves megye. átiratának tárgyalása a korcsmába járó gyermekekre nézve. Felirat javaslatba hozása gróf Csáky Albinhoz és a városi tanácshoz. Annak tudomásul vétele, hogy Bodnár János nyug. tanító és Torday Gábor ügyvéd alapító tagokul belépnek stb. A gyűlésen megjelentek a városházán tanácskozott „alsó-szabolcs-hajdavi-deki tanítóegylet“ tagjai is.

Az elnöki megnyitó után Thóth László titkár olvassa föl a gyűlés tárgysorozatát, amit a gyűlés változatlanul fogad el. Elnök jelenti, hogy a hajdu-böszörményi járáskör elnökévé Dobó Sándor, az egyet jegyzője választott meg. Indítványozza tehát Vásárhelyi József deb. ref. tanító megválasztását a megüresedett jegyzői tisztségre. A gyűlés egyhangúlag megválasztja Vásárhelyi József deb. ref. tanító megválasztását a megüresedett jegyzői tisztségre. E szerint a választmány az elmúlt évben 3 ízben tartott ülést. Az egyet alapszabályait a miniszter jóvá hagyta. — A titkári jelentés olvasása közben megjelenik a gyűlésen Rásó Gyula kir. tanácsos alispán, akit éljenzéssel fogadnak. A titkári jelentést tovább olvassák. Javasolja a jelentés, hogy gróf Csáky Albinnak köszönetét fejezze ki a gyűlés az árvaház felállításáért. A titkár által fogalmazott köszönőirat szövege, amit a gyűlés esekély változtatással elfogad, a következő:

„Nagyméltóságú val. b. t. tan. ur, kegyelmes urunk!

A hajduvármegyei tanítók Göncy-egyesületének ma tartott évi rendes közgyűlése hálatelt szívvel ragadja meg jelen alkalmat, hogy Nagyméltóságodnak, kinek neve ragyogó betűkkel van beírva hazai közoktatásügyünk történetébe, szíve mélyéből jövő köszönetét kifejezze nagy alkotásainak egyik legszebbjéért, az orsz. tanítói árvaház létesítéséért, s azért a kitüntető figyelemért, hogy annak helyéül Nagyméltóságod körültekintő gondossága Debrecen szab. kir. városát jelölte ki.

Fogadja Nagyméltóságod atyai gondoskodásáért, mely fenkölt lelkületének és melegen érző szívének, valamint városunk iránti rökön-szenvének fényes tanujele, hódolatleljes köszönetünket.

Az örök nyugalomra tért apák árváinak letörölt könnyei, áldó fohásza mindenha fennen fogják hirdetni Debrecenben Nagyméltóságod leghuzásabb alkotását.

Kelt a hajduvármegyei tanítók Göncy-egyesületének 1894. évi aug. hó 22-én Debrecenben tartott közgyűléséből. A Göncy-egyesület megbízásából: Kovács Lajos, elnök, Thóth László, titkár.

A város közönségéhez a városi közgyűlés utján is intéz köszönő iratot a gyűlés azért, hogy az árvaház felállítását segélyadás által lehetővé tette. — Megemlíti végül a jelentés, hogy Toró Gábor ügyvéd s Bodnár János ny. tanító alapító tagokul léptek be. Attér ezután az egyes járáskörök működéseinek tárgyalására. A szoboszlai járáskör jegyzőjévé a lemondott Bode József helyébe Pólya Mihály választott meg. A böszörményi járáskör tisztikara újból választott.

A jelentést a gyűlés tudomásul veszi. Az egyet pénztári viszonyairól olvastatik a jelentés azután. A gyűlés azt tudomásul veszi és Kohut Mór pénztárosnak a fölmentvényt megadja. A járáskörök segélyezésére vonatkozó javaslatok kerülnek tárgyalás alá. Kimondják, hogy e kérdés tárgyalása a járásköröknek újra kiadatik tanulmányozás végett.

Dobó Sándor javaslata olvastatik az orsz. közoktatási törvény revíziója tárgyában.

A gyűlésen ennek olvasása közben jelennek meg Kiss Áron püspök és Némethy Lajos iskolaszéki elnök. Éljenzéssel fogadják őket.

Dobó javaslatát a gyűlés elfogadja. Heves megye átirata következik ezután a korcsmába járó gyermekek erkölcsi épségének stb. megtartása tárgyában:

Ezen átirat egy szakasza így hangzik: „Szabályrendelet ifjúságunk korai elszilajodása ellen s az ifjúság erkölcsi megóvása tárgyában. A községi előjárók feyelmi büntetés terhe alatt köteleztetnek fonóházakat, táncvigalmakat és korcsmákat, szóval a mulatóhelyeket meglátogatva, az ott levő 6–15 éves mindkét nemű gyermekeknek nemcsak iskoláztatására, hanem erkölcsi egészségükre stb. való tekintettel elárvoltatni őket“. A gyűlés ezen átiratot tárgyalás alá veszi és kimondja, hogy átküldi Hajdumegye közigazgatási bizottságához, nemkülönben a városi tanácsához.

A tárgysorozat letárgyalatván, az ülést elnök bezárja és meghívja a jelenlevőket a következő diszgyűlésre.

A Göncy-egylet diszgyűlése.

11 órára következett az 5 jubiléus tanító, névszerint Szabó József, Domokos Lajos, Thóth Lajos debreceni, továbbá Bodnár János nádudvari és Bagi László kabai nyug. tanítók tiszteletére összehívott diszgyűlés. A jubiléusok közül Szabó József és Bodnár János levélben értesítették az elnököt, hogy megjelenésükben gátolva vannak súlyos betegségek által. Domokos Lajos szintén nem jelenhetett meg. A gyűlés e körülményt sajnálattal veszi tudomásul. A megjelenő jubiléusokat megérkezésükkor éljenzéssel fogadják.

Elnök előadja, hogy a jubiléus gyűlés március hóra volt kitűzve, a nemzeti gyász miatt azonban ez nem volt megtartható. Üdvözli a jubiléusokat és megköszöni Kiss Áron, Rásó Gyula, valamint Somlyai József, ki a magyar tanítók orsz. választmányát képviseli, — megjelenését.

Simon Károly h.-hadházi tanító üdvözli a jubiléusokat. A mai nap — ugymond — igen emékezetes marad az egybegyűlték szívében. E napon ünnepejük, elismerésünket fejezzük ki azon tanító iránt, a kik 50 éven keresztül küzdöttek a népnevelés terén. Fájjalja, hogy a jubiléusok közül meggátoltatott három a megjelenésben. Ő is tanító — folytatja, érzi ő is a töviskeket, de azt afölémelő tudatol is, hogy egy népek nevelése van a tanítókra bízva. Fél századig művelték a népnevelés talaját az ünnepeket, egy egész emberéletet működtek azon. — Fél századnak tövisi vérezték az ő homlokukat. — Az elnyomatás nehéz napjaiban, midőn bűn volt a hazafiság, ők akkor is ott állottak a nép előtt, az üldözött hazafiságot hirdetve. Ott voltak ők a tanügy hajnalának hasadásánál is. Ennyi munka, ily hosszú pályafutás után állanak most ők itt. Hajtsunk tédet előttük. A tanítók munkája nem arany, a mely csillog, s ez által vonja magára a figyelmet. — Kutatás által fődözhető föl az ő érdemök. — Magvetők a tanítók, a gyümölcsöt termő fa az általuk elvetett magból az ő poraik fölött virágzik már föl. A mai ünnepség épen arra való, hogy a magvetők érdemei előtt kifejezzük a hála, az elismerés jóleset jeleit. — Jutamazza őket is, és azon öntudat, hogy a legszebb téren teljesítették emberi kötelességeiket. Példájuk legyen most s égye a honért, bizton nézzen erre szemünk! (Éljenzés).

Kiss Áron püspök megható szavakat intéz az öreg tanítókhoz. Fogjunk kezet egymással és éltesük az öreg és fiatal munkásokat.

Somlyai József a magyar nemzet 25 ezer néptanítója nevében üdvözli a jubiléus tanítókat.

Bötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő a maga és hivatali állásánál fogva üdvözli a jubiléusokat. Gyönyörű szónoklatban méltatja az öreg tanítók érdemeit. Hálatelt szívvel borul le érdemeik előtt. Gr. Dégenfeld József főispán megbízásából is átadja üdvözlését. A főispán sajnálatát fejezi ki, hogy nem jelenhetett meg a gyűlésen. Éljenek a veterán tanítók. (Éljenzés).

Kerekes Sámuelnek kiváló öröme szolgál, hogy üdvözölheti az öreg tanítókat. Ő is hozott egy gypárt a havasok közül, hogy az öreg bajtársak homlokára tűzött koszoruba ő is fonjon egy szálat. Fogadja a gyűlés azt a szívvirágot, amelyet szívének kertjében ápolt.

Kerekes szónoklatát megéljenzik.

Thóth Lajos, az egyik ünnepeit áll mostan föl. Egyszerű, de megható szavakban köszöni meg a gyűlésben résztvevőknek, hogy megjelenésükkel 50 év keserveit feledtették el vele. (Éljenzés).

Elnök, mielőtt a gyűlést berekesztené, indítványozza, hogy Simon Károlynak jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék sikerült beszédjeért, nemkülönben Somlyai Józsefnek és Kerekes Sámuelnek. Indítványozza továbbá, hogy Kiss Áron püspök szavait, amelyek-

kel üdvözölte a jubiléusokat, jegyzőkönyvbe vegye a gyűlés. Indítványait elfogadják. — Elnök meghívja a jelenlevőket a jubiléusok tiszteletére rendezett diszgyűlésre, és 12½ órakor bezárja a gyűlést.

Tanügyi tanácskozások.

A tanügynek a kiállításra Debrecenbe sereglett munkásai ma délelőtt folytatták tanácskozásait. Ma már inkább localis érdekű, vagy kisebb közre szorító thémák felett folytak eszmecsere, de azért a hazai tanítóság távolabb lakó, vezérszerepet vivő tagjai élénk érdeklődést tanúsítottak a mai gyűlés iránt is, melyeken figyelemre méltó eszmék kerültek szőnyegre s a népnevelés évtizedeken keresztül fáradozott érdemes munkásai előtt tolmácsolta kegyeletét és tiszteletét a kartársak ragaszkodása.

Tudósításunk a következők:

Az alsó szabolcs-hajduvidéki ev. ref. tanítók gyűlése.

Az alsó szabolcs-hajduvidéki ev. ref. egyházmegyei tanítóegyesület ma reggel 8 órakor rendkívüli közgyűlést tartott a városház nagy termében, ahol körülbelül 100 néptanító jelent meg; az egyesület tagjain kivül több érdeklődő idegen tanító is.

Simon Károly h.-hadházi tanító elnököt. Először Vincze József földesi tanító ki a kiállításra is méltó feltűnést okozott és szakfériak részéről nagy elismerést aratott praktikus szerkezetű számoló gépével, olvassa fel lendületesen és alaposan kidolgozott értekezését, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület által kiadott népiszkolai tanterv módosításáról. Előadói javaslata következőkben foglalható össze:

1. A reáliák a háromosztályban csak beszéd és értelemgyakorlatszerűleg taníttassanak s itt a könyv nélkülieket csak is az egyházi és nemzeti költészetből merített tárgyak képezzék.

2. A nyelvtan tanítás a tanterv értelmezéséhez képest a négy alsó osztályban nyelvészésben álljon s a kizárólagos cél az olvasás tudás, szabatos beszéd és helyes írás legyen. A nyelvtani törvényeknek a tárgy természetét által megkivánt logikai ismerete az 5 és 6 osztályra maradjon.

3. A földrajz és természetrajz mint társ-tudományok koncentráltassanak.

4. Az egyházi költészet körébe tartozó zsoltár és dicséretversek újra csoportosítottassanak.

5. A tankönyvek — hogy a különböző osztott és osztatlan népiszkolák érdekeit kielégítést nyerjenek, s hogy a tanítóknak a saját szakmájuk iránti munkakedv fokoztassék — tekintettel arra, hogy itt nem az egyházkerület anyagi, hanem a gyermekek szellemi és erkölcsi érdeke a főcél — ne monopolizáltassanak, hanem approbáltassanak.

6. A tankönyveket elfogadás előtt az egyházkerület véleményadás végett az összes egyh. kerületi tanítótestületekhez küldje meg.

7. Az ezen javaslatok szerint teljes egészében szövegezendő tanterv kinyomatva küldessék el megvitatás végett az egyházkerület összes tanítótestületeihez és magához az egyházkerülethez is.

A közgyűlés élénk tetszés mellett fogadta el az előadó Vincze József javaslatának minden pontját.

A felolvasás után Somlyai József és Király Károly a tanítók orsz. bizottságának képviselői zajos éljenzés mellett távoztak el a teremből, úgy Somlyai, mint Fejes József sajtó-szent-péteri ref. tanító lelkes szavakban fejezték ki örömlüket, hogy az egyesület komoly és jó uton halad munkásságának tanui lehetnek.

Ezután élénk figyelem mellett Mészáros János szent-mihályi tanító értekezett azon hátrányok megszüntetésének módjáról, melyek az osztály rendszer mellett az átmeneteknél állandóan ismétlődnek.

A gyűlés kevéssel 9 óra után véget ért.

Helyi hírek.

— **Küldöttség a miniszternél.** Márk Endre ügyvéd vezetése alatt öt tagú küldöttség utazott ma Budapestre, hogy a belügyminiszternél szóval is kérje azon 70 bizottsági tag által megfélebbezett közgyűlési határozat megváltoztatását, melyben a nagycseri fatömegek hazaszállítása Sternberg Gyula vállalkozóra bízott.

— **Külföldi tanár Debrecenben.** Egy külföldi tudós tanár Dr. E. Rhaman, az éberwaldi (Berlin mellett) erdészeti akadémia tanára időzik most városunkban. A selmecbányai bányászati akadémia tanárai ajánlották neki, hogy látogassa meg Debrecen, melynek határán a legterjedelmesebb alföldi jellegű erdőségek vannak. A tanár Török Gábor erdőmester kalauzolja. Ma délután a Cserére mennek. Meglátogatja a guti erdőt és a Hortobágyot is.

— **Halalozás.** Általános részvételt keltő gyászetről értesítjük olvasóinkat: B é r e s s y Sámuel, Debrecen értelmiségének egyik legtekintélyesebb tagja, a ki több év óta tartó betegsége előtt tevékeny részt vett a közügyekben 72 éves korában E r s e m j é n b e n elhunyt. Béressy Sámuel egykor tekintélyes ügyvédi irodát tartott fenn városunkban, az első takarékpénztárnak egyik legrégebb választmányi, majd igazgatósági tagja volt, az aligazgatói tisztről pedig a múlt évben köszönt le betegeskedése miatt. Részt vett a szabadságharcban is, mint honvéd főhadnagy. Halálát előkelő rokonság gyászolja; vejei S z u n y o g h Sándor, kir. tan. és pénzügy-igazgató, továbbá S z a l a y József, kir. törvsz. bíró s rokonságban állott a K o m l ó s s y, T i k o s és más előkelő debreceni családokkal. Halalozásáról a következő gyászjelentés adatott ki: „Özv. Béressy Sámuelné, született Tikos Anna, valamint gyermekei: Béressy Ilonka férjével Szunyogh Sándor és gyermekeivel, Béressy Gizella férjével, Szalay József és gyermekeivel és számos rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják a szeretett férj, atya, após, nagypapa és rokonnak, B é r e s s y Sámuel ügyvéd és 1843/49-i honvéd főhadnagynak f. hó 22-én reggeli 9 órakor, életének 72., boldog hazasságának 36. évében, Ersemjében végegyengülés következtében bekövetkezett elhunytát. A megboldogultnak földi részei folyó hó 24-én d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartásai szerint a váradi-utcai 2055. sz. hazunktól a Kossuth-utcai sarkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességetekre rokonainkat, ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Debrecen, 1894. augusztus hó 22. Áldott legyen em ékezte!”

— **A közbárányhid megnyitása.** A közbárányhid aug. 1-jén nem volt megnyitható; — a városi tanács mai ülésében új terminust tűzött ki, — szeptember elsejét, amikor a vágóhidat átadják a közhasználatnak.

— **Tanítók bankettje.** A Göncy-egyesület által ünnepelt jubiliások, a hazai tanítói kar Nestorainak tiszteletére ma 70—80 terítékű bankett folyt le az „Angol Királynő“ éttermében. A kitünően sikerült lakomán az ünnepelt férfiak közül Tóth Lajos és Bagi József jelentek meg, kiket a jelen voltak folytonos szeretetteljes ovációkkal környeztek. Jelen voltak K i s s Áron ev. ref. püspök, R á s ó Gyula kir. tan. alispán, E ö t v ö s K. Lajos, kir. tanfelügyelő, K o v á c s Lajos tanár, a Göncy-egyesület elnöke, S o m l y a i József, az orsz. tanítói egyesület nagy bizottságának alelnöke, K e r e k e s Sámuel (M.-Vásárhely), S i m o n Károly, tanítói egyesületi elnök sat. A felköszöntők sorozatát Kovács Lajos tanár nyitotta meg, ki lelkesen beszédben éltette a királyt és a hazát, E ö t v ö s tanfelügyelő a vallás- és közokt. minisztert, R i t o o k kabai tanító — lelkes eljenzés közt — az ünnepelt tanítókat, D o b ó Sándor tanító és szerkesztő (H.-Böszörmény) Kiss Áron püspököt, L é v a i Rásó alispánt köszöntötték fel. A lakoma a legvidámabb hangulatban folyt tovább d. u. 4 óráig.

— **A bezárt püspök.** Jó István ev. ref. képezdei igazgató tanár arról értesít, hogy Kiss Áron ev. ref. püspököt nem zárták a kiállítás helyiségbe, hanem a városházán történt egy ehhez hasonló incidens. A püspök ugyanis délelőtt Jó István kíséretében az országos tanító egyesület nagybizottságának a városháza nagytermében tartott gyűlést kereste fel. Itt körülbelül egy órát töltöttek. Ekkor, hogy a zsúfoltságig megtelt nagy tanácssteremben tanácskozákat kevésbé nyugtalanítsák, a nagytanácssterem mellett levő aljegyzői szobában akartak kijönni, ennek az ambitusra szolgáló ajtaját azonban a hajdu bezárta, noha ott akkor is egy bizottság dolgozott. Ekkor Jó István a városházai kulcsárt felhívta s vele a jegyzői helyiség elzárt ajtaját felnyitatta s — természetesen — ekkor kijöttek. Ebből a kis epizódból terjedt el a püspök bezáratásának híre, melyet velük — mellesleg mondva — a püspök urra váró társaság egy tagja közölt oly alakban, amint elmondottuk.

— **Eljegyzés.** Csillag József, a helybeli Kun József cég utazója, eljegyezte Grósz Tinike k. a. t. özv. Grósz Sámuelné bájos és szép leányát.

— **Katonáink a nagy-gyakorlatokon.** Elmentek a közös hadseregbeli huszárok; tegnap elment a 39. gy. ezred, már csak a hóvédség van itthon. A honvédegyalogság városunkból f. hó 31-én távozik el, hogy a Pestm-gyében tartandó gyakorlaton részt vegyen. A tartalékosok ma vonultak be 35 napra s így az idő nagyobb részét ők is a gyakorlaton töltik. A hóvédehuszárok későbbben szept. 3-án indulnak mert ők ugyanis utólik a lassan haladó gyalogságot. Az után csendes lesz a város esténként; nem hallatják a „csapisztrák“ és a takarodó, míg a szept. 10-ke körül visszatérő 39. gyalog-ezred újra szokásba nem hozza.

— **Műkedvelő előadás.** A „Csokonai kör“ házalapja javára f. hó 26-án rendezendő műkedvelő előadás az eddig elkelt jegyekből láthatólag sikerültnek ígérkezik. Tájékoztul itt közöljük az előadandó „P r ó b a h á z a s s á g“ című vigjáték szereplőinek névsorát: Szikora Márton 28 éves magánzó; Csokonai Vitéz Mihály ur, Rozália 51 éves a felesége; Toth Eszterike k. a. Kanócz Gyuri őrmester; Bercsy Gyula ur, Birike testvére Schäringer Jolán k. a., Hujdu Bokor Berci városi hivatalnok; Szobonya Sándor ur, Hajdu Bokor István szentesi parasztgazda; Vitarius Imre ur, Zsuzsanna a felesége; Vass Irma k. a., Pánelai Bódog mészáros; Darvas Béla ur, Klára kávémerőné; Katona Jolán k. a., Sági Júlia kisasszony; Votai Biri k. a., Rákóczy Atajos cselédszerző; Zih Rezső ur, Cih néni; Katona Amália k. a., Dolfi pincér; Karay Kálmán ur. Ezt követi: „C s o k o n a i m e g d i c s ö ü l é s e“ allegorikus néma képlet. Bővebb felvilágosítással szolgálólandanak a színtapok. A rendezőseget M á n d o k y Béla nyugalmazott színművész ur volt szíves eiváhalni. Jegyek már minden nagyobb üzletben kaphatók.

— **Szamaritanus zsebtolvaj.** Grósz József gazdag n.-károlyi kereskedőt keservesen megkárosította a napokban valamelyik vasúti zsebtolvaj. Grósz ugyanis e hó 19. és 20.-a közötti éjjel Budapestrol utazott hazafelé s a vasúti kocsi csendes ringatása alomba szenderítette a puna vankosokon. Szonokon ismeretlen utas szállott a kocsiába s a többi ott levők látták, amint köpenyegét Grószra terítette, mintha az alvót az ablakon beözönő hűlevegő ellen akarta volna megoltalmazni. Magukban csendes elismeréssel is adóztak a modern samaritanusnak, aki aztán az alvó mellett ablakon bámult a sötét éjszakába. Kisujzálláson az idegen ur még egyszer kinyújtotta kezét az ablakon s ezzel a mondással: „N o v é g r e m e g á l l o t t a z e s ő“, levette köpenyegét a még mindig mélyen alvó Grószról és eltűnt az éj sötétségében. Grósz egy darab idő múlva felébredt s mint tenni szokta, akinél nagyobb összeg van, egyenesen tárcája után tapogatozott. Ijédedve vette észre, hogy a z 370 forint tartalmával együtt hiányzik a belső zsebéből. Hamarosan megindult aztán a vizsgál-

lat a kocsiában, amikor a károsult utitársai előadták a rejtélyes idegen ott létét, amiből aztán úgy Grósz, mint a vasúti alkalmazottak azonnal megértették az eltűnt ur és a tárca közötti összefüggést — A tolvaj személyleírását megküldötték a debreceni rendőrségnek is, a hol az idegenről szóló bármilyen felvilágosítást szívesen vennének.

— **Nagy bűnösök.** A depr. kir. ügyészség fogháza két újabb „nagy raa“-bal szaporodott. S z e k e r e n, szuronyos csendőrök között szállításra be tegnapelőtt Derecskéről S. Kiss Mihályt aki f. hó 7. 8.-a közötti éjjel feleségét agyonölte, aztán öngyilkoságot akart elkövetni, de csak annyit ért el, hogy a szájába lött golyó bal arcán keresztül furódva, a szájától a bal szemöldökéig borzasztó sebet vágott — Összesen haju 52 éves ember. — A másik, akit tegnap hoztak be szintén olyan kísérettel mint az előbbi, Tóth Imre, ki a pécsi rablógyilkossági kísérletben a már fogva lévő Vaszilnak, aki már 14 évet ült Illaván, bűntársa. Karcagon fogták el s most már ketten várják a többieket, míg aztán együtt mennek a törvényszéki végtagyalásra, a hol különösen Vaszilra szomorú dolgok várnak.

— **A Nagyerdei gőzfürdő kazán tisztítása** be van fejezve s így a fürdő ismét a közönség rendelkezésére áll.

— **Eiveszett irományok.** Özvegy Farkas Ignác, p.-ladanyi lakos, a piaci soron valamely kofa előtt felejtette irományokkal telt kézi-kosarat. Miután a kosárban pénz, vagy érték nem volt s így az egész a megtalálóra csesesem birhatott, kéreuk az illető, hogy a kosarat és a vesztekre nevez fontos irományokat lapunk szerkesztőségénél átadni szíveskedjék. — A becsületos megtaláló illó jutalomban részesül.

Táviratok.

(A „Debreceni Ellenőr“ s. tudósítójától.)

Budapest, aug. 22.

Sándor király lemondása.

— Érk. d. e. 10 órakor. —

Belgrádból azt a szenzációs hírt jelentik, hogy I. Sándor szerb király elhatározta a trónról való lemondását. Milán királyt proklamáltatja Szerbia királyává. Nikolajevics miniszterelnök ezen terv ellen egész erejéből küzdött, de — a belgrádi hír szerint — hasztalanul.

Milán ismét — király.

— Érk. d. e. 10 órakor. —

Belgrádból érkezett hírek szerint ma, a midőn Nisben Milán ex-király negyvenedik születés-napját ülik, történelmének meg Milánnak királylyá való proklamáltatása. — Más verziók szerint az egész terv mértékadó külföldi befolyások közbelépése folytán elrejtetik.

Anarchista merénylet Párisban.

— Érk. d. e. 10 ó. —

Párisból táviratozzák, hogy ott a Notre-Dames téren tegnap anar-chista gyilkosság történt. Egy anarchista, bogvár legény ugyanis kést döfött egy rendőrbiztos mellébe, ki őt elakarta fogni, mivel Casimir Perrier és Dupuy meggyilkolását kiabálta. A rendőr sebe nem veszélyes.

A cár arcképe Árvában.

— Érk. d. e. 10 ó. p.-kor. —

Árvam egyéből jelentik, hogy ott Isteban közeg evangélikus iskolában a püszlav tanító, királyunk születésnapján — kifüggesztették a muszkacár arcképét, a magyar ábécés könyveket pedig felvittek a padlásra.

Tanszerkiállítás.

NAPIREND

(Folytatás)

Aug. 22. és 23. d. e. 11 ó. Az ev. ref. főiskola természettani előadó termében (II. emelet az udvar felől) vetítő lámpa alkalmazásával, a hazai földrajz szemléltetésére készült és a székes főváros tulajdonát képező képek gyűjteményét bemutatja Eckert Antal f. tanár.

Aug. 22. d. u. 4 ó. Adorján Domokos tordai tanító számoló gépjének és példának bemutatása a ker. akadémia vegytani termében.

d. u. 5 ó. dr. Siehermann Adolf felolvasása: „A testferdülések gyógyítása” a keresk. akad. természettani termében.

Ezt követi ugyanott: dr. Kellner Elek értekezése, a gyakorta előforduló gyermekbetegségek kóros tanáról.

Aug. 23. Kirándulás a hajdúvárosokba.

Aug. 24. Dél előtt 8 órakor a tiszántuli ref. tanáregyesület állandó bizottságának gyűlése a ref. főiskola kis tanács-termében.

Dél előtt 9 órakor a tiszántuli ref. tanáregyesület közgyűlése a ref. főiskolai diszteremben.

D. u. dr. Szalay K. Béla felolvasása: A csecsemők táplálásáról; ezt követi a —

dr. Tüdő Kálmán felolvasása: „A közegészségtan tanítása a tanítóképzésben” cím alatt.

Aug. 26. Dél előtt 8 órakor Vántsa György ipartanítói egyetemes szemléltető székelyének bemutatás ismertetése a keresk. akadémia diszteremben.

D. u. dr. Imre József felolvasása: Az iskolázás hatása a szemre; ezt követi —

Böngérfi János (Budapest) előadása: Az állvaolvasásról.

* **Helyreigazítás.** A magyarországi tanítóegyesület országos bizottságának tegnapi nagygyűléséről szóló tudósításunkba hibák csuszak be, a melyeket ugy a nagygyűlés, mint a közönség intelligens tagjaival, a gyakorlott olvasókkal szemben, kik magoktól is észreveszik hol ronthatta meg az író betűvetését a sajtóhiba arankája. helyreigazítanunk teljesen felesleges. Éhős Péter kajlasi néptanító ur azonban (ő maga levén tájékozatlan a hírlap-olvasás mesterségében) a tudósító tájékoztatásának tudta be, a mikor a correcturái peronosporával szövetkezett sajtó-flokszéra kántori fizetés helyett k a u c i ó t jelentet meg — a tanítók és igazgatók fizetését (bár — mellesleg mondva — egyes tegnap hallott szónoklatok szelleméből ítélve, a tanítók urak egy része ebben sem találna valami lehetlenséget) a IX. és X. fizetési osztály helyett a II. és I. osztályba akarja helyezni etc. Így hát gyöngébbek kedvéért megtettük azt a helyreigazítást, megjegyezve, hogy egy program szerint reggel 8-tól 10-ig tartó, de a példátlan szóáradat következtében d. u. 2-ig kinyúló gyűlés tagjai nem vehetik rossz néven, ha a 4—5 óra közt megjelenő lap beszédeikről nem hoz oly tudósítást, mintha Cicero ur tartana beszédet, még pedig — miután nincsen ideje hosszan írni és beszélni — rövidet!

* **Tanítók a tanítói árvaházai.** A magyarországi tanítók országos bizottságának körülbelül 40 tagja tegnap délután kivonult a Péterfia végén épülő orsz. tanítói árvaház telepére, hogy azt megszemlélje. Az árvaház egyik pavillonja már fedél alatt van, a másik pavillon falai is fel vannak rakva. Megható szép jelenet folyt le itten. Péterffy Sándor lendületes beszédet intézett az ország különböző részeiből összegyűlt tanítókhöz, kiknek árva gyermekei

számára épül ez az impozáns árvaház. A beszéd hatása alatt elhatározta a tanítótság, hogy E ö t v ö s Károly Lajos tanfelügyelő és a város előtt tolmácsolni fogja hálás köszönetét, amannak az árvaház létesítése körül kifejtett buzgó fáradozásaiért, Debrecen városnak pedig az árvaházra hozott nagy áldozatáért. Lakics Vendel az orsz. bizottság elnöke pedig arra kérte fel E ö t v ö s K. Lajost, hogy gr. Csáky Albin előtt, ha Debrecenbe jön, fejezze ki a magyarországi tanítók háláját bölcs és atyai gondoskodásáért, melyet ez árvaház alapításával tanusított a tanítók árvái iránt.

* **Üvegfüvés a kollegiumban** dr. Kis Károly középiskolai r. tanár, a budapesti műegyetemi üveg-technikai tanműhely vezetője délelőttöként 10—11-ig érdekes experimentumokat végez az ev. ref. főiskola vegytani laboratóriumában. A tudományos célra szolgáló üvegedények, göbök stb. készítését mutatja be egy arra a célra készített üvegfüvő s olvasztó asztalon. A közönség nagy érdeklődéssel kíséri a mutatóványokat; láthatja az üveg olvasztás és forrasztás minden fázisát. Meglepőlvé látja, mint lesz néhány perc alatt a lobogó gáz felett olvadó üvegesből parfumeos flacon, tölcser stb. hogy lehet az üveget finom lemezekre kifújni, melyek szivárvány színben játszanak s pehely könnyűséggel szállnak a levegőben. — A finom üvegszákból, mint a selyemből virágokat s szövetet lehet gyorsan készíteni s göresöt kötni rá a nélkül, hogy eltörne. A tanár ur népszerű megjegyzésekkel kíséri mutatóványait ezáltal is emelvén a mutatóványok érdekességét.

* **Mű-asztalos tanműhely.** A huszti állami felső népiskola mellé kapcsolt mű-asztalos tanműhely (asztaloság faragás és esztergályozás) is állított ki készítményeiből feltüntetve az oktatás vonalán a fokozatokat. Kiállított tárgyai, melyek a gyakorlati élet követelményeinek felelnek meg, bármely asztalos műhelynek díszére válnának. A kiállításon állami műasztalos tanműhelyeink közül csakis a huszti műhely van képviselve. Máramaros vármegyében egyedül álló ily nemű állami intézmény. Kiállított készítményeiből sok eikelt.

Tanügy.

* **Iskolai értesítés.** A debreceni ev. ref. főgymnasiumban a beiratások szeptember 1—8 napjain d. e. 9—12 óra közt történnek. A 4 első napon csak prot. vallásúak jelentkezhetnek, a többi napokon más vallásúak is felvétetnek, ha a növendékek létszáma engedi. A tanintézetbe újonnan belépő tanulók iskolai születési és himnizációs bizonyítványaikkal tartoznak jelentkezni. A javító pót- és magánvizsgálatok szept. 1—5 napjain délután tartatnak, a macánvizsgálatok írásbeli része ugyan ezen napokon délelőtt 10-ig. A javító és pótló érettségi vizsgálatok írásbeli része szept. 2—6 napjain, a szóbeli része szept. 7—8 napjain fog megtartatni. Jelentkezni lehet a teljes érettségi vizsgálatra aug. 31-ig, pusztán a szóbeli vagy javító érettségi vizsgálatra szept. 5-ig beárólag. Az igazgatóság.

Vegyes hírek.

* **I. Napoleon a szerelemről.** A Revue de Paris legújabb száma közli a nagy Napoleonnak egy eddig ismeretlen párbeszédét a szerelemről. Napoleon ezt 1791-ben, hadnagy korában írta s a beszélők maga Napoleon es Des Mazis, a kivel benső barátságban élt. Napoleon a szerelmes Des Mazis előtt leszólja a szerelmet, mint a mely elvonja a férfit mind attól, a mi nagy és becses

— Nevetek — így szól a többek között — azokon a fontos gondokon, melyek az ön

lelkét elfoglalják s meg jobban nevetek azon a tűzön, melyről ön beszél. Mily különös betegség fogta el önt? Tudom, hogy nem lesz hatással önre, ha az ést hívom segítségül az ön megmentésére, ön deliriumában nemcsak elzárkózik tőle, de meg is veti az ést. Különös, hogy a férfi, ki ereje, leleményessége szelleme és egyéb természeti képessége révén király a világnak, le g n a g y o b b boldogságát abbau találja, ha egy — mondhatni — lágy szenvedély bilincseiben s egy észben is. testben is gyöngébb teremtés törvényei alatt epeszi magát. Ha Adelaida csak tizenöt napra is eltávozik, mi lesz önből? Ha más valaki iparkodik tetszeni annak, aki — mint ön véli — az öné: mely nyugtalanság fogja el önt? S mit tudom, hányféle kicsiny dolog izgatja a szerelmeseket? Sokszor van álmatlan éjjel, étvágy nélkül való ebédje, vére forr, nagy lépéseken jár-kél, szórakozott tekintettel. Szegény lovag, hát ez a boldogság?

* **A szatmári katasztrófa.** A kereskedelmi bank épületének beomlása ügyében, mint lapunknak írják, most folyik a szakértői vizsgálat. A fővárosból Hauszmann építész és Flieziauf mérnök, a törvényszék részéről pedig Bender Ferenc, Bakó Ignác Gilyén Sándor mérnökök adnak véleményt. A jelentés elkészítése mintegy nyolc napot fog igénybe venni. Mint halljuk, hibás volt a tervezet, gyengék voltak pillérek és lapos volt a boltozat, a köttanyag milyensége sem felelt meg a munka gyorsaságának. Hauszmann előzetes kijelentése szerint a kár legfeljeb 4000 frt.

Emlékezés Sárosy Gyulára.

— Irta: **Leövey Klára.** —

Az 1852-ik évnek vége felé hozták Sárosy Gyulát az Újépületbe. — Én már akkor régi lakója voltam a foglyok által ugynevezett Babylonnak; olyan „Piros Pista” valék az V. pavillonban. Ismerem a rabság minden nehézségét, szigorát. Nagyon éreztem az anyagi és szellemi nélkülözéseket. De a hosszas fogság alatt megtanultam azt, hogy mikent lehet némileg könnyíteni a helyzetet, hogy a tökéletes szellemi nélkülözés folytán eltompulás, vagy elmezavarodás ne szállja meg a lelket. Ennek tudása erkölcsi kötelesség volt.

Midőn annak hirtelje el, hogy Sárosy az Újépületbe hozták, egész rémületességében állott előttem a költő helyzete, hogy minő szörnyű lesz állapota azon télettségben, midőn ezer gondolat zsirog az agyában, s azt leírni nem szabad és nem teheti titokban sem mert nincs semmi írószere. Tapasztalásból tudám, hogy egy darabka rajzónak se volt szabad lenni a fogolypál.

Sárosy én soha se láttam, csak költeményei voltak előttem ismeretesek s ezeknél fogva tiszteltem a nevét. És mint politikai fogoly már testvér volt; mert az igazi testvériség: a közös szenvedésben fejlődik.

Első gondolatom volt midőn megtudtam Sárosy Gyula ottlétét, hogy némileg segítsek a sorsán. Papírt, s hozzá való írószereket küldtem neki. Igaz, hogy ez nagy merény volt, mert ha küül, hogy nekem papírom van, a legnagyobb börtöni szigoroknak lettem volna kitéve, pedig már különben is nagy mérvben éreztették azt velem. . . De csak azon gondolat vezérelt, s ez felejteté el a történhető veszélyt, hogy fogoly társamon segítsek.

Másnap azon az uton, melyen a papírt küldtem egy becses költeménnyel tisztelt meg Sárosy. És így ment ez tovább. Én is irtam olykor s ő gyakran küldött egy-egy költeményt melyekben az Újépület titkait örökíti meg.

Nevezetes volt ezen levelezés módja. Voltak az Újépületben altöldi földmivesek, mint politikai foglyok, kiknek némelyike már el volt itélve, néhány hónap, vagy félévre s némelyik még várta az itéletét. Ezen foglyokat felhasználták fát hordozni a szigoruan elzárt foglyok számára.

Szerencsére darab ideig naponként ugyanegy ember jött s ez volt az én levélhordóm s a Sárosy Gyuláé. Ha reggel behozta a fát, bedugta az ágy alá, s ezzel együtt odatéve a parányi tekercsbe göngyölt levelet.

Egy engem. T képzelté. Levelét a kér tölem nem felel. Meg egy krajc elvettek levélhordó. Err tartalmu dődik: „

Az nyeinek a több nevelikben le szabad m azoknak den költ könyv né jelet is dultával, Balassa Sár vitték, el a mi neh

185 ték nekerosy Gyuegy költ kívül irt, Újépületb

„Egy Ezo

vonatkoz „Te még Majd ad Te meg H a ma

Sáro kiszabad Meg mélyesen Meg melynek

* E házmester s elcsalta légers, romszor m — A csinász? — C — I — U — N — M u l v a

* E H Palival? F é szóra. Leg vele.

A part sötét A nyugvó n Hajónk rózs Mi ketten ü

S mind mes Korlátlan, m Nem láttunk Csak a leld

S az égre fé Fejem öledb Part, külvilá Csak e csilla

Egyik levelében leírta, milyenek képzel engem. Természetes, hogy a fogoly ábrándos képzeletével, érdekesebb képet irt a valónál. Levelét azzal végzi, hogy egy szellemi csókot kér tőlem. Véletlenül levelének ezen pontjára nem feleltem.

Megtudtam később, hogy Sárosy Gyula egy krajcárral sem rendelkezik, minden pénzt elvettek tőle elfogatásakor, ekkor a mi hűséges levélhordóinktól elküldtem neki 5 frtot.

Erre írta azon tréfás és mégis komoly tartalmu költeményt, melynek II. része így kezdődik: „Nem kapsz tőlem több levelet, Klárka.”

Az Újépületben hoztam küldött költeményeinek általános címe volt: „Klárkadalok.” És több nevezetes újépületi tapasztalás volt némelyikben leírva, de melyeket — fájdalom! nem volt szabad megtartanom. Sárosy határozottan kérte azoknak elegetését, erősen állítva, hogy ő minden költeményét, melyet már egyszer leírt, könyv nélküli tudja. Ezen versekből csakugyan jeleat is meg néhány a Sárosy Gyula kiszabadultával, szépirodalmi lapokban, de úgy, mint Balassa Bálint versei; azonban rájuk ösmertek.

Sárosy Gyulát az Újépületből várfogságba vitték, elébb, mint engemet. S így szakadt meg a mi nehéz uton való levelezésünk.

1859-ben Stuttgartban létemkor megküldték nekem, akkor megjelent költeményeit Sárosy Gyulának, s ezen versek között találtam egy költeményt, melyet bizonyosan fogságon kívül irt, mert azt nekem nem küldé meg az Újépületben. A versszak eleje így van:

„Egy csókot kértem és te megtagadtad. . . .”

Ez ama főnnebb említett szellemi csókra vonatkozik s azon költői jóslattal végződik:

„Te még nem adsz hát csókot életemben?
Majd adnak azt ott fenn az angyalok.
Te meg csókold meg egykor a keresztfát.
Ha majd hazámhoz híven — meghalok!”

Sárosy Gyulával néhány levelet váltottam kiszabadulásunk után.

Megküldé nekem arcképét. De soha személyesen nem találkozhattam vele.

Még eddig a keresztfáját se láthatám, melynek meglátogatása honleányi kötelességem.

Apró-cseprő.

* Előrelátás. Ödön urnak igen lusta s házmestere. Ma nap éjjel egy barátja felkereste s elcsalta magával Ödönt. Alig mentek néhány légsre, Ödön visszazalad a kapuhoz és háromszor megrántja a csöngetyűt.

— Az Istenért! — szól barátja — mit csinálsz?

- Csöngetek.
- De miért?
- Ugye egy óra múlva visszajövünk?
- Igen.
- No látod, a házmester is egy óra múlva veszi majd észre, hogy csöngettem.

* Ellenszer. Feleség: Nos, beszéltél Palival?

Férj: Igen, de nem hallgat az okos szóra. Legjobb lesz, ha most már te beszélsz vele.

A mi oszillagunk.

— Lange. —

A part sötét hegyorma kéken uszik,
A nyugvó nap tűzétől a fenyves szinarany,
Hajónk rózsáid bitorába' diszlik,
Mi ketten ülünk benne s már indulóba van.

S mind mess ebb, messzebb a világi zajtól,
Körültilan, mint szerelmünk — siklunk tovább, tovább,
Nem látunk semmit, semmit már a partból,
Csak a leáldozó nap kialvó bitorát.

S az égre feljő egy magános oszillag,
Fejem öledbe hajtom szó nélkül, kedvesem,
Part, külvilág, mint álmok elrohannak,
Csak e oszillag von minket nagy némán, csöndesen . . .

Nézeteinkkel és véleményeinkkel úgy vagyunk, mint az óráinkkal: egyike se úgy jár, mint a másiké s mindenki a magáé után igazodik.

P o p e .

Mondj igazat s ne hagyd betörni a fejed.

J ó k a i .

* Vasúti sinek romlása. Vasúti mérnököink figyelmét a következőkre hívjuk fel. — Az amerikai Wabash-vasut egy mérnöke, Adams, a vágány átalakítása alkalmával különös megfigyelést tett, t. i. hogy némely sin hamarabb kopik, mint a többi. Gondos megvizsgálás alapján kintunt, hogy azok a sinek, melyeket kiváltottak és az eredetivel ellenkező irányban helyeztek el, rövidebb idő alatt romlottak meg. — A dolog magyarázata az, hogy a sinek járólapjaiban a rostok idő jártán megnyultak; ha már most ily sineket kiváltás után oly vágányba helyeztek, a melyen a vonatok az előbbivel ellenkező irányban jártak, már 80—90 nap letelte után tönkrementek. Vasúti kocsikezekken is ehhez hasonló tapasztalatokat tettek.

* Hol van a legtöbb öreg ember? Erre a kérdésre megfelel az a táblázat, melyet a német birodalom statisztikai hivatala állított össze a napokban. E táblázat szerint ezer ember közül Franciaországban 122, Svájcban 94, Németországban 80, Magyarországon 56, Ausztriában 30—69 ember éri el a hatvan vagy több éves kort. Reánk magyarokra nézve ez a statisztikai táblázat azért érdekes, mert ez az első ilyenmü külföldi hivatalos kimutatás, mely róunk magyarokról Ausztriától különváltan beszél.

Nyilt-tér.*)

Egy ur, aki nem modern.

Schmiedt S. hangszerraktáros akinek a tanszerkiállításán is vannak zeneeszközei kiállítva, a melyek közül éa egy cimbalomra tréfás megjegyzést tettem — durván rám támadt ott a helyszínén. Éa ezt a rám nézve kínos incidenst csak a még szokásban lévő lovagias uton véltém kiegyenlíthetőnek. Hozzáküldött megbízottaimnak azonban, a kik vele üzlete egyik szögletében el akartak hitetni, hogy ilyen dolgot modern ember így szokott rendbe hozni, egy valaki, a ki az üzletben szinten jelen volt, kinyilatkoztatta, hogy Schmiedt S. ur nem modern ember, nem párbajozik és Schmiedt helybenhagyólag bölintott. Nekem ennyi elég s talán Schmiedt urnak is.

Debrecen, 1894. aug. 22.

Kálmánchey Zoltán.

*) Az e rovat alatt közlötökért nem vállal felelősséget a szerk.

Közgazdaság.

* Papirkereskedők és gyárosok figyelmébe. A debreceni kir. itéletabla elnöksége, a kerületéhez tartozó törvényszékek, ügyészségek és járásbíróóságok részére 1895. évre szükségelt irodai papírok beszerzése iránt 1894. szeptember hó 6-ik napjára pályázatot hirdet, mely körülményről az érdekeltek oly felhívással értesítenek, hogy az idevonatkozó feltételek alulit kamaránál megtekinthetők. — Debrecen, 1894. augusztus 14. A kereskedelmi és iparkamara.

Erték-tőzsde.

(A debreceni „közgazdasági bank részvénytársaság” közlése 1894. augusztus 21-én.)

Allamadósság:

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	122.—	122.25
„ vasúti beruházási kötvény 4 1/2%	— — —	126.50	127.—
„ koronajárdék 4%	— — —	95.90	96.30
„ regále váltásági kötvény 4 1/2%	— — —	100.25	100.75
Osztrák aranyjárdék 4%	— — —	122.—	122.50
Egységes állam kötvény 4 1/2%	— — —	98.50	99.—
Tisza-szegedi 4 1/2%-os nyereséymorjegy	— — —	143.—	144.—

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	— — —	455.—	455.25
Osztrák hitelbank részvény	— — —	363.50	363.70
Magyar ipar- és kereskedelmi bank részv.	— — —	117.—	117.50

Sorsjegyek:

Magyar jelzálogbank 4%-os sorsjegy	— — —	127.50	128.50
Osztrák földhitel sorsjegy 3%-os	— — —	116.50	117.50
Magyar vöröskereszt sorsjegy	— — —	12.—	12.50
Osztrák „ „ „	— — —	18.—	18.50
Olasz „ „ „	— — —	12.50	13.—
Bazilika sorsjegy	— — —	9.70	9.90
Jó-szív „ „ „	— — —	3.05	3.35

Pénzüemok:

Cs. és kir. arany	— — —	5.88	5.95
20 márkás arany	— — —	12.20	12.24
20 frankos arany	— — —	9.87	9.91
1 Sovereigns	— — —	12.41	12.46

Szerkesztői posta.

Tátrafüredre. A közlemény a szerkesztő távollétében adatott le, mivel azt hitték, hogy írja is nyilvánosság elé szánta s csupán a név alá írta s elhagyására értetett a diszkréción, a mi meg is történt. Mi azonban — bár sajnáljuk az író esetleg ért kellemtelenségeket — még a vett sorok után sem haragszunk a furdó levél megjelenéséért, mert az annyira igaz és tanulságos, annyira jellemző a hazai furdóben folyó manipulációk szempontjából, hogy igazán kár lett volna véka alá rejtetni. A közjór a való tekintet mentse ki hát a dolgot. Ha az ottani publikum egy része nem is helyeselné a megjelent levélben foglaltakat, biztosítjuk az író arról, hogy közleménye itt általános helyesléssel találkozott.

P. D. („Directió — a halál!”) El van az egész nagyolva, sietve! Pedig a szerzőnek volna érdeke a könnyed stílus iránt. Tessék egy kis műgondot fordítani arra, a mit ír s akkor újra fölkeresni bennünket.

„Egy tudományos pályán levő végzett kereskedelmista.” Kerjük közlés előtt a szerző nevét, B. festvérek. Felhasználjuk.

H. J. E. Szintén.

B. G. „A hant” sajtóhiba a „Magyarország” szerdai vezércikkében, e helyett: „A harc”

Kiadó és laptulajdonos:

„Oskonai” nyomda és kiadó r.-t.

Felelős szerkesztő:

Komlóssy Dezső.

Meghívó.

A debreczeni kerületi betegsegélyező pénztár — f. évi augusztus 26 án d. 10 órakor — a városháza nagyteremében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a pénztár megválasztott küldöttei tisztelettel meghívotnak.

Tárgy:

1. A nagym. kereskedelemügyi miniszter ur 48596/1894. sz. leiratának előterjesztése.
2. Az alapszabályok módosítása.

Debrecen 1894. augusztus 18.

Az igazgatóság.

SZABÓ LAJOS vinczellér-
képezdei igazgató, **Tarczai,**
Tokaj és Uj-Létai szőlő telepeinek csemege szőlő termékét megvettem.

Mai naptól kezdve bármily mennyiségben szállithatok különként 40 krajczárjával.

Tisztelettel

Leidenfrost Ármin.

1675. szám

Eln. 1894.

Pályázati hirdetmény.

A vezetésem alatt levő debreczeni kir. törvényszéknél elhalálozás folytán megüresedett törvényszéki orvosi állásra, kir. Igazságügyminiszter Urnak folyó évi augusztus hó 14-én 31738/1894. J. M. szám alatt kelt magas rendelete folytán pályázatot hirdetek.

Felhivom tehát mindazokat, kik ezen állást itt helyben elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, képzettségüket, (orvosi oklevél) eddigi alkalmaztatásukat, valamint nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt, sajátkezűleg írott, s szabályszerűen felbélyegzett pályázati kérvényüket, jelen hirdetménynek a „Debreczeni Ellenőr“ című lapban leendő harmadszori megjelenéstől, számított 14 nap alatt, — még pedig a közszolgálatban levők hivatali főnökük útján, — hozzám annál bizonyosabban nyujtsák be, mert az elkésve érkezett kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Debrecen, 1894. augusztus 21-én.

Balogh Imre

kir. törvényszéki elnök helyettes.

4916. Tkv.

1894.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a debreczeni ref. egyház képviselőjében Simonffy Imre főgondnok végrehajthatónak ifju Labonez István végrehajtást szenvedő elleni 168 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék területén lévő, a debreczeni 3363 sz. tjkvben fekvő A I. 1. 2. rendszámu 3614 és 7123 hr. szám alatt foglalt 2462 sorszámú belseg és ondódi földre az árverést 2848 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1894. évi október hó 19-ik napján** délután 3 órakor a debreczeni kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 284 frt 80 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Debreczenben, 1894. évi június hó 10-ik napján.

A debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Nagy Károly

kir. törvszéki bíró.

Keil Alajos-féle

Padlózat-fénymáz

(Glasur)

legkitünőbb mázó-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára 1 frt 35 kr.
1 kis palaczk ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 kücsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

képkeretek stb. bearanyozására
Egy kis palaczk ára 20 kr.

Mindenkor kapható:

Szent-Királyi Tivadarnál, Debreczenben.

KLYTHIA A bőr
ápolására.
az arczzsin finomítá-
sára és szépítésére ZSIRPOR.Legelegánsabb toilette, hálí és salonpor, fehér, rózsaszín vagy sárga.
Vegyszéleg megvizsgálva és jónak találva

Dr POHL J. J. cs, kir. tanár által Bécsben.

E ismerő nyilatkozatok a legjobb körökből vannak minden dobozhoz csatolva.

1 doboz ára 1 frt. 20 kr.

Sztéküldés utánvéte-
lél vagy az összeg
előleges beküldése
ellen.

Taussig Gottlieb,

finom toilette szappanokésillatszerek gyáros.

Főraktár: WIEN, I. Wollzeile Nr. 3.

Kapható Debreczenben BAUM MIKSÁNÁL és a legtöbb illatszert és
gyógyfűszer üzletekben és gyógyszerházakban.

Van szerencsém teljes tisztelettel a nagyérdemű virágkedvelő közönségnek köztudomására hozni, hogy a nagyérdemű közönségnek kényelmére egy igen híres, ügyes és legfinomabb izléssel bíró **virágcsokor és koszoru kötöt és arangeurt**

virág üzletemben

szerződöttem, mely a legnagyobb városokban és legnevezetesebb virágüzletekben hosszú éveken keresztül mint első virágkötő működött és mindenütt nagy kitüntetésben részesült. Törekvésem az, hogy nagyérdemű vevőimnek itt helyben, mint közelebbi vidéken lakóknak is minden igényeknek megfelelhessenek és ezzel azon örvedetes helyzetbe juttatom, hogy az eddig leghíresebb virágüzletek versenyét egészen nyugodtan felvehetem.

Tisztelettel fordulok a nagyérdemű közönséghez becses szükségletét nálam megrendelni és meggyőződést szerezni arról, hogy minden még a legcsekélyebb megrendelés is a legnagyobb figyelemmel teljesítve lesz.

Nagyrabecsült virágkedvelő közönség kegyes bizalmáért esedezve
vagyok teljes tisztelettel

Paczelt János

mag- és virágkereskedő

Debreczenben.